

TA'LIMDA SUN'IY INTELEKTNING O'RNI

Sharipova Nodira Abdulboqiyevna*To'ra qo'rg'on tuman 1-son politexnikumi Maxsus fan o'qituvchisi*

Annotatsiya. Bugungi kunda ta'lim sohasida sun'iy intellekt intensiv tarzda o'z o'rniga ega bo'lib bormoqda. Sun'iy intellekt ma'lumotlarni o'rganish, tahlil qilish, o'zgartirish va tasavvur qilish qobiliyatiga ega bo'lgan axborot tizimlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu tizimlar, o'rganish jarayonida ma'lumotlarni tan olish, aniq maqsadlar uchun ma'lumotlarni qidirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, va natijalarni ko'rsatish kabi vazifalarni bajarish imkonini beradi. Ayni shu jihatdan maqolada ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishning samaralari va uning o'rni xususida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ta'lim, Chat GBT, raqamli texnologiyalar, baholash topshiriqlari, darslarni rejalashtirish.

Bugungi raqamli texnologiyalar asrida sun'iy intellekt tushunchasi juda keng qamrovli tushunchaga aylanib bormoqda. Masalan, mobil qurilmangizdagi dasturlar: Google, lug'atlar, turli xil o'yinlar va hokazolar ham sun'iy intellektning ko'rinishlaridir. Zamonaviy sun'iy intellekt bu o'z atrof-muhitini idrok eta oladigan va o'z maqsadlariga muvaffaqiyatli erishish imkoniyatlarini maksimal darajada oshirish uchun harakat qila oladigan, ma'lumotlarni o'rganadigan va tahlil qiladigan tizim sifatida jadal tarzda ommalashib ulgurdi.

Sun'iy intellekt foydali bo'lishi uchun u qo'llanilishi kerak. Uning haqiqiy qiymati faqat amalda bo'ladigan ma'lumotlarni taqdim etganda amalga oshirilishi mumkin. Agar biz sun'iy intellektni inson miyasi nuqtai nazaridan o'ylaydigan bo'lsak, unda sun'iy intellekt texnologiyalari qo'llar, ko'zlar va tana harakatlariga o'xshaydi – bu bizga miya g'oyalarini hayotga tatbiq etish imkonini beradi. Quyida eng ko'p qo'llaniladigan va eng tez rivojlanayotgan sun'iy intellekt texnologiyalaridan biri Chat GBT ning xususiyatlari bayon qilinadi:

OpenAI loyihasi tomonidan ishga tushirilgan ChatGPT generativ sun'iy intellektidir. U matnli javoblarni yaratishda qo'l keladi va oddiy suhbatlardan tortib murakkab muammolarni hal qilishgacha bo'lgan turli xil yechimlarni taklif qila oladi.

- Ko'p tillarda suhbat qura olish: GPT nafaqat ingliz, balki boshqa tillarda ham suhbat qura oladi, tillar ro'yxatida o'zbek tili ham mavjud;
- Kreativ javob berish: ChatGPT kontent uchun takrorlanmas matnlar yoza oladi, ularga hatto hikoya va she'rlar ham kiradi;

- Kodlar bilan ishlay olish: Sun'iy ong dasturchilarga kodlari bilan ishlashda yordam berishi, kodlardagi xatolarni topishi, ularni formatlashi mumkin;
- Ma'lumot izlash: GPT o'zining kundan kunga kengayib borayotgan ma'lumotlar bazasi orqali siz izlayotgan narsani topib bera oladi.

Sun'iy intellekt ta'limda qo'llashning asosiy yo'nalishlaridan biri bu shaxsiylashtirilgan ta'limdir. Mashinal o'rganish algoritmlari va ma'lumotlarni tahlil qilishdan foydalangan holda, Sun'iy intellekt o'quv jarayonini har bir talabaning individual ehtiyojlari va qobiliyatiga moslashtirishi mumkin. Bu har bir ta'lim oluvchining bilim darajasi va muvaffaqiyatidan kelib chiqib, individual o'quv rejalarini tuzish, qo'shimcha materiallar va topshiriqlarni taklif qilish imkonini beradi.

Sun'iy intellektdan interfaol o'quv materiallarini yaratishda ham foydalanish mumkin. Bu o'quvchilarga virtual modellar va stsensariylar bilan ishlash orqali amaliy ko'nikma va tajriba o'ttirish imkonini beruvchi virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar, simulyatorlar va boshqa ta'lim dasturlarini o'z ichiga olishi mumkin. Bu, ayniqsa, fan, muhandislik yoki tibbiyot kabi amaliy ishlarni talab qiladigan sohalarida foydalidir. Sun'iy intellekt qanday yaratishni biladigan bitiruvchilar dasturchilar bozorida talabga ega bo'ladi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish - ta'limda sun'iy intellektning yana bir muhim qo'llanilishi. Mashinalarni o'rganish algoritmlaridan foydalangan holda, Sun'iy intellekt trening davomida to'plangan katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlashi va tahlil qilishi va o'qituvchilar va administratorlar uchun qimmatli tushunchalarni berishi mumkin. Bu tendentsiyalarni aniqlashga, talabalar taraqqiyotini tushunishga, zaif tomonlarini aniqlashga va ta'lim jarayonini yaxshilash uchun fikr-mulohazalarni taqdim etishga yordam beradi. Sun'iy intellekt, shuningdek, baholash topshiriqlari, darslarni rejalashtirish yoki administrator bajaradigan jarayonlar kabi odatiy vazifalarni avtomatlashtirish uchun ham ishlatilishi mumkin. Bu o'qituvchilar va administratorlarga ta'limning muhimroq jihatlariga, masalan, kurs ishini ishlab chiqish va talabalarning o'zaro munosabatiga e'tibor qaratish imkonini beradi.

Bugungi kunda Sun'iy intellekt asosida yaratilgan GPT chati maktab o'quvchilari va talabalar orasida juda mashhurdir. Sinfda GPT (Generative Pre-trained Transformer) suhbatidan foydalanish ta'limga qiziqarli va innovatsion yondashuvdir. GPT - bu matn yaratish va kontekstga asoslangan savollarga javob berishga qodir bo'lgan katta hajmdagi matnli ma'lumotlarga o'rgatilgan sun'iy intellekt modeli.

Ta'lim muhitida GPT chatining asosiy qo'llanilishidan biri o'quvchilarga turli mavzular bo'yicha qo'shimcha ma'lumot va tushuntirishlarni olishda yordam berishdir. Talabalar GPT chatiga savollar berishlari mumkin va model o'zining oldingi bilimlari va berilgan kontekstni tahlil qilish asosida javoblarni ishlab chiqaradi. Bunda talaba o'zini qiziqtirgan masalalar haqida ko'proq ma'lumot olishni istagan hollarda foydali bo'lishi mumkin.

Sun'iy intellektning (AI) ta'limga integratsiyasi an'anaviy o'rganish usullarini tubdan o'zgartirdi, shaxsiylashtirilgan tajribalarni taklif qildi, samaradorlikni va o'quvchilarning natijalarini oshirdi. Ta'lim sohasida darslarda sun'iy intellektdan foydalanish o'rganish va o'qitishga zamonaviy va innovatsion yondashuvni ifodalaydi. Sun'iy intellekt ta'lim sohasida muhim o'zgarishlarni amalga oshirmoqda, yangi imkoniyatlar yaratmoqda va ta'lim sifatini oshirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. F.A.Nurmuxamedova. "Sun'iy intellekt dunyo nigohida" Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS) jurnali. 2022. 7 -son
2. M.A. Islomova "Sun'iy intellektni chet tilini o'rganishdagi afzalliklari" Pedagos journal. ISSN: 2181-4027_SJIF: 4.995 . 2023. 37- son.
3. N.G'.To'ychiyeva. "Oliy ta'limda sun'iy intellektning ahamiyati" "COMPUTER SCIENCE AND ENGINEERING TECHNOLOGIES" 2022. 3- son.